
PWYLLGOR SAFONAU DYDD LLUN, 9 GORFFENAF 2018

Yn bresennol:-

Aelodau Etholedig:- Y Cyngorwyr Beth Lawton, Anne Lloyd Jones a Dewi Roberts.

Aelodau Annibynnol:- Mr Aled Jones, Miss Margaret Jones, Dr Einir Young (Cadeirydd) a Mr David Wareing.

Aelod Pwyllgor Cymuned:- Mr Richard Parry Hughes

Hefyd yn Bresennol: Iwan Evans (Swyddog Monitro), Sion Huws (Uwch Gyfreithiwr) ac Eirian Roberts (Swyddog Cefnogi Aelodau).

Diolchodd y Cadeirydd i Miss Margaret Jones, Is-gadeirydd, am gadeirio'r tro diwethaf ac i'r pwyllgor am eu sylwadau caredig.

Nodwyd bod Ms Jacqueline Hughes, aelod annibynnol, wedi ymddiswyddo o'r Pwyllgor Safonau yn ddiweddar oherwydd ymrwymadau eraill a chytunwyd i anfon llythyr ati ar ran y pwyllgor yn diolch iddi am ei gwaith.

Nododd y Swyddog Monitro y bwriedid hysbysebu'r sedd wag ar y pwyllgor yn y ffordd arferol, ond gan na allai'r penodiad ddigwydd tan y Cyngor llawn ar 4 Hydref, awgrymodd ohirio cychwyn y broses tan ar ôl y gwyliau haf.

Gofynnodd y Cadeirydd i bawb roi hysbysrwydd i'r ffaith bod y cyfle hwn yn mynd i godi.

1. YMDDIHEURIADAU

Ni dderbyniwyd unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

3. MATERION BRYD

Ni chodwyd unrhyw faterion bryd.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 12 Mawrth, 2018 fel rhai cywir.

5. ADRODDIAD BLYNYDDOL Y PWYLLGOR SAFONAU

Cyflwynwyd – drafft o adroddiad blynyddol y pwyllgor ar gyfer 2017-18. Gwahoddwyd sylwadau a chymeradwyaeth y pwyllgor i'r ddogfen.

PENDERFYNWYD

(a) **Cymeradwyo'r adroddiad blynyddol i'w gyflwyno i'r Cyngor llawn ar 4 Hydref, gyda'r ychwanegiad a ganlyn:-**

- **Hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad** – nodi bod hyfforddiant wedi'i ddarparu ar gyfer aelodau Cyngor Gwynedd hefyd fel rhan o'r broses anwytho.

(b) **Awdurdodi'r Swyddog Monitro i gwblhau'r rhageiriau a'r bywgraffiadau, mewn ymgynghoriad â'r cadeirydd.**

6. HUNAN ASESIAID A RHAGLEN WAITH

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn gwahodd y pwyllgor i:-

- gynnal hunan asesiad o waith ac allbynnau'r pwyllgor yn ystod 2017-18; ac
- ystyried rhaglen waith ddrafft ar gyfer 2018-19.

PENDERFYNWYD

(a) **Mabwysiadu'r canlynol fel hunan asesiad y pwyllgor o'i berfformiad yn 2017/18:-**

SWYDDOGAETH	ASESIAD (1/2/3/4)	Tystiolaeth	Camau pellach
Hyrwyddo a chynnal safonau ymddygiad uchel gan aelodau	1	<p>Mae'r Cadeirydd ac Is Gadeirydd wedi mynychu Fforwm Safonau Gogledd Cymru i rannu profiadau hefo pwyllgorau safonau eraill.</p> <p>Cynhaliwyd cyfres o gyrsiau anwytho i aelodau ynghyd a chyrsiau manwl ar sail templed CLIC.</p> <p>Adolygu Protocolau Rhoddion a Lletygarwch a Chyswllt Aelodau Swyddogion.</p> <p>Cyflwyno adroddiad blynyddol i'r Cyngor Llawn</p> <p>Nifer y cwynion a dderbynnir yn isel.</p>	Parhau i fynychu a chefnogi
Cynorthwyo'r aelodau i gadw at y Cod Ymddygiad	1	<p>Cefnogi rhaglen anwytho ar gyfer y Cyngor newydd.</p> <p>Swyddog Monitro a'i dim yn darparu cyngor ac arweiniad mewn cyfarfodydd ac ar sail un i aelodau.</p>	<p>Ystyried adborth Hyfforddiant a rhaglen hyfforddi newydd</p> <p>Aelodau'r Pwyllgor Safonau i fynychu'r sesiynau hyfforddiant ar y Cod.</p>

		Drws y Cyngor bob amser yn agored i'r aelodau.	
Cynghori'r Cyngor ynglŷn â mabwysiadu neu ddiwygio'r Cod Ymddygiad	1	Dim achlysur wedi codi i ddiwygio'r Cod.	
Monitro gweithrediad y Cod Ymddygiad	1	<p>Derbyn adroddiadau rheolaidd o honiadau yn erbyn aelodau</p> <p>Derbyn adroddiadau blynyddol yr Ombwdsman a Phanel Dyfarnu Cymru</p> <p>Derbynnir adroddiadau blynyddol am y gofrestr buddiannau a datganiadau a wneir</p> <p>Derbynnir adroddiadau blynyddol am y gofrestr buddiannau a lletygarwch.</p>	<p>Parhau i fonitro ystyried dulliau amgen o dderbyn gwybodaeth</p> <p>Ystyried y diwygiadau i'r Cod ymddygiad a sut i rannu'r newid.</p> <p>Cynnwys buddiannau aelodau annibynnol y Pwyllgor Safonau ar wefan y Cyngor gan hefyd ystyried dulliau eraill o godi proffil y Pwyllgor Safonau ar y wefan.</p> <p>Gofyn i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democraidd ystyried dulliau o godi proffil y Pwyllgor Safonau ar y Porth Aelodau.</p>
Cynghori, hyfforddi neu drefnu i hyfforddi aelodau ar faterion yn ymwneud a'r Cod Ymddygiad	1	Cynhaliwyd cyfres o gyrsiau anwytho i aelodau ynghyd a chyrsiau manwl ar sail templed Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.	Rhaglen Hyfforddiant newydd a chynnwys hyn fel eitem ar raglen waith 2018/19
Rhoi goddefebau i aelodau	1	Ymdriniwyd â cheisiadau am oddefebau gan weithredu ar sail wrthrychol a phriodol.	
Ymdrin ag adroddiadau o driwlynlys achos ac unrhyw adroddiadau gan y Swyddog Monitro ar faterion a gyfeiriwyd gan yr Ombwdsmon	1	Ni chyfyd angen am wrandawiadau yn ystod y flwyddyn	

Awdurdodi'r Swyddog Monitro i dalu lwfansau i bersonau a gynorthwyodd gydag ymchwiliad	1	Ni fu achlysur i dalu lwfans o'r fath	
Ymarfer y swyddogaethau uchod mewn perthynas â chynghorau cymuned	3	<p>Swyddog Monitro a'i dim yn darparu cyngor ac arweiniad i gynghorau, clerod ac aelodau.</p> <p>Mabwysiadu peilot ar gyfer hyfforddi Cod Ymddygiad.</p> <p>Hyrwyddo trefn datrys leol Unllais Cymru I Gynghorau Cymuned</p>	<p>Rhaglen Hyfforddiant newydd.</p> <p>Cydnabyddir bod mwy o waith cenhadu i'w wneud gan fod cynghorau cymuned a thref yn dal i gynhyrchu cwynion i'r Ombwdson, er bod y rhiniog ar gyfer ymchwilio i gwynion wedi codi. Mae angen lleadaenu'r neges mewn ymgais i newid y diwylliant fel bod modd i fwy o gwynion gael eu datrys yn lleol.</p> <p>Rhoi'r peilot ar waith gan amserlennu beth sy'n mynd i gael ei wneud pryd, a sut.</p> <p>Hefyd, fel rhan o'r hyfforddiant, edrych oes modd i glercod cynghorau cymuned a thref gynnig hyfforddiant i'r naill a'r llall ar sail anffurfiol.</p>

(b) Cymeradwyo'r rhaglen waith a ganlyn ar gyfer 2018/19:-

9 Gorffennaf, 2018

Adroddiad Blynyddol
Honiadau yn erbyn Aelodau
Cwblhau Adolygiad Protocol Aelodau / Swyddogion
Cymeradwyo Canllawiau Cod

1 Hydref, 2018

Adroddiad Blynyddol yr Ombwdsmon
Honiadau yn erbyn Aelodau
Trefn Goddefebau
Codi Proffil y Pwyllgor Safonau ar Wefan y Cyngor

21 Ionawr, 2019

Cofrestr Rhoddion a Lletygarwch

**Cofrestr Datgan Buddiant
Adroddiad Blynyddol y Panel Dyfarnu
Honiadau yn erbyn Aelodau**

18 Mawrth, 2019

**Hunan Arfarniad a Rhaglen Waith
Honiadau yn erbyn Aelodau
Adolygiad Hyfforddiant**

- (c) **Gofyn i'r Gwasanaeth Democratiaeth raglennu calendr dyddiadau cyfarfodydd y Cyngor ar gyfer 2019/20 yn y fath fodd fel y caniateir amser digonol rhwng cyfarfodydd y Pwyllgor Safonau a'r Cyngor llawn i gyfeirio materion, megis yr Adroddiad Blynyddol, i'r Cyngor nesaf, yn hytrach na gorfod disgwyl am gylch pwyllgorau arall.**

Diolchwyd i'r Swyddog Monitro a'r Uwch Gyfreithiwr am eu gwaith yn y maes hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad.

7. PROTOCOL AR GYSYLLTIADAU AELODAU A SWYDDOGION

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn gwahodd y pwyllgor i:-

- ystyried cyfres o newidiadau arfaethedig i'r Protocol ar Gysylltiadau Aelodau Swyddogion yn sgil dymuniad yr aelodau i adolygu'r Protocol ac ymgynghoriad gyda'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaidd, penaethiaid adran ac uwch reolwyr y Cyngor; ac
- argymhell i'r Cyngor fabwysiadu'r Protocol.

Rhannwyd copiâu o Atodiad 2 i'r adroddiad (sef eitem 6 o gofnodion y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaidd 12 Ebrill 2018) yn y cyfarfod gan i'r ddogfen gael ei hepgor o'r rhaglen drwy amryfusedd.

Canmolwyd y Protocol ar y sail ei fod yn rhoi arweiniad clir i aelodau a swyddogion o ran eu cysylltiadau â'i gilydd.

Gan gyfeirio at adran 21.6 (a) o'r protocol, sy'n cyfeirio at yr egwyddor y dylai fod cyfle cyfartal i bawb, nodwyd bod Deddf Cydraddoldeb 2010 yn rhestru 9 nodwedd warchoddedig o gymharu â'r 6 a restrwyd yma. Eglurodd y Swyddog Monitro fod y nodweddion yn unol â'r hyn sydd yn y Cod Ymddygiad, ond y byddai'n gwirio rhag ofn bod angen diwygio'r Cod.

PENDERFYNWYD argymhell i'r Cyngor llawn ar 4 Hydref fabwysiadu'r diwygiadau i'r Protocol Cysylltiadau Aelodau a Swyddogion, gyda'r ychwanegiad a ganlyn:-

- **Adran 21.9.3 – Bwlio neu harasio – nodi bod modd cyfeirio at Bolisi Bwlio mewnol y Cyngor am ragor o wybodaeth.**

8. CANLLAWIAU COD YMDDYGIAD AELODAU

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn gwahodd y pwyllgor i ystyried a chymeradwyo drafftiau o ddau ganllaw i gynorthwyo aelodau gyda'r Cod Ymddygiad, sef:-

- Canllaw Datgan Buddiannau;
- Canllaw Cyswllt Aelod â'r Cyngor fel Unigolyn

Nodwyd y byddai'r Canllaw Datgan Buddiannau yn ddefnyddiol i gynghorau cymuned hefyd.

PENDERFYNWYD

- (a) Cymeradwyo'r drafft o'r Canllaw Datgan Buddiannau, yn amodol ar gynnwys manylion cyswilt ar gyfer y Swyddog Monitro, yr Uwch Gyfreithiwr (Dirprwy Swyddog Monitro) a'r Uwch Gyfreithiwr.
- (b) Cynhyrchu'r Canllaw ar ffurf taflen fechan liwgar a deniadol ar gyfer yr aelodau ac hefyd ar ffurf poster i'w osod ar y wal yn ystafelloedd cyfarfod y Cyngor.
- (c) Cymeradwyo'r drafft o Ganllaw Cyswilt Aelod â'r Cyngor fel unigolyn.

9. HONIADAU YN ERBYN AELODAU

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn cyflwyno gwybodaeth am benderfyniadau'r Ombwdsmon ar gwynion ffurfiol yn erbyn aelodau.

Gan gyfeirio at y dadansoddiad o natur y cwynion hyd yn hyn eleni, nodwyd y byddai'n fuddiol cynnwys y ffigurau cronrus yn yr adroddiadau i'r pwyllgor dros weddill y flwyddyn.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

10. CYNHADLEDD SAFONAU CYMRU 2018

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn amlinellu'r trefniadau ar gyfer Cynhadledd Safonau Cymru a gynhelir yn Aberystwyth ar ddydd Gwener, 14 Medi, 2018 ac yn gwahodd y pwyllgor i gytuno ar cynrychiolwyr i fynd yno.

PENDERFYNWYD rhoi enwau'r Cynghorwyr Anne Lloyd Jones a Beth Lawton ymlaen i fynd i'r gynhadledd.

11. FFORWM PWYLLGORAU SAFONAU GOGLEDD CYMRU

Cyflwynwyd, er gwybodaeth – cofnodion cyfarfod o Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru a gynhaliwyd ar 24 Tachwedd, 2017.

Nododd y Cadeirydd iddi gael ei phlesio gyda'r cyfarfod o'r Fforwm a gynhaliwyd yng Nghaernarfon ar 29 Mehefin. Cyflwynir cofnodion y cyfarfod hwnnw i'r pwyllgor hwn er gwybodaeth maes o law.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

Dechreuodd y cyfarfod am 11.00 y.b. a daeth i ben am 12.35 y.h.

CADEIRYDD